

Fractie GroenLinks

Ester Bos

Heidi Poessé

E-mail gemeente@oss.nl

www.oss.nl

Postbus 5

5340 BA Oss

Wilt u bij uw reactie de
datum van deze brief en
ons kenmerk vermelden?

Datum

Ons kenmerk

Behandeld door

Doorkiesnummer

12 januari 2021

E. Biezen

Onderwerp: Art. 41-vragen in aanvulling op vragen

Mag je eten met elkaar delen?

Geachte fractieleden van Groenlinks,

Op 4 januari 2021 heeft u ons artikel 41 vragen gesteld in aanvulling op de artikel 41-vragen
Mag je eten met elkaar delen? van D66 en CDA.

U stelde hierover de volgende vragen.

***1. Op welke wijze informeert de gemeente Oss haar uitkeringsgerechtigde inwoners
over de regels die met deze uitkering samenhangen?***

We vinden het belangrijk dat inwoners weten welke regels gelden. En kunnen vertrouwen op de juistheid ervan. Goede voorlichting en heldere uitleg voorkomt achteraf problemen die herstel nodig maken. We zetten daarom sterk in op informatievoorziening aan de voorkant. Door voortdurend vanaf het begin goed en helder te informeren willen we in contact blijven met de inwoner. Dat voorkomt misverstanden, oneigenlijk gebruik en misbruik.

Verder bespreken wij uitgebreid hoe de Participatiewet werkt en wat we van elkaar mogen verwachten. Iedere aanvrager ontvangt het informatieboekje 'Zo zit het met participatie en bijstand'. Dit is een landelijke uitgave van serviceorganisatie Stimulansz (zie bijlage). Over de minimaregelingen geven wij eveneens uitleg (met eigen folders).

Rijzen er vragen bijvoorbeeld bij afwijkingen over inkomen of woonsituatie, dan bespreken we dat met de inwoner. Zo nodig vragen wij aanvullende bewijsstukken. Van de beslissing

ontvangt de aanvrager altijd een officiële brief. Daarin staan zowel de rechten als de plichten in Klare Taal (B1-niveau) beschreven.

Wij informeren inwoners ook in algemene zin via de website van de gemeente Oss en via Weekblad Regio Oss (Oss actueel). Thema's als inkomsten, vakantie, samenwonen en re-integratie worden uitgelegd. Als er vragen of twijfels zijn over de dienstverlening nodigen wij de inwoner uit om contact met ons op te nemen.

2. Spoort de gemeente Oss actief fraude op?

- Zo ja, om hoeveel gevallen gaat het dan over de afgelopen 5 jaar en wat voor bedragen zijn er teruggevorderd?

In onderstaande tabel ziet u de opgelegde boetes en de daarbij behorende bedragen in de afgelopen 5 jaar.

Tabel: Boete bij schending inlichtingenverplichting

	2020		2019		2018		2017		2016	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Waarschuwing	35	0,00	52	0,00	39	0,00	34	0,00	39	0,00
Boete	32	24.552,00	43	12.270,31	43	15.826,89	39	16.664,67	47	25.042,07
Totaal	67	24.552,00	95	12.270,31	82	15.826,89	73	16.664,67	86	25.042,07

- Zo ja, op welke wijze gebeurt dit? Worden hiervoor bijvoorbeeld bankafschriften nageplozen zonder dat er sprake is van verdenking van fraude? Wordt voor opsporen van fraude gebruik gemaakt van ingehuurde bureaus?

De handhaving van regels van de Participatiewet is voor Werk en Inkomen een integraal onderdeel van de dienstverlening. Door goede voorlichting en een goed onderbouwde dienstverlening kan, preventief, al heel veel worden bereikt en mogelijke regelovertreding worden voorkomen. Handhaving van regels is daarom voor Werk en Inkomen in eerste aanleg geen specialisme. We gaan op voorhand niet actief op zoek naar fraude, maar gaan vooral uit van vertrouwen in de inwoner. We hechten daarbij veel waarde aan een goede relatie tussen de inwoner en de consultants.

Soms kunnen signalen of ervaringen aanleiding zijn voor verder onderzoek. De consultant kan daarbij zelfstandig een nader onderzoek uitvoeren of ter ondersteuning een beroep doen op de specialisten handhaving. In dergelijke gevallen kan nadere informatie worden ingewonnen. Daarbij kunnen bankafschriften over een bepaalde periode worden opgevraagd, bijvoorbeeld

om mogelijk verzwegen inkomen te onderzoeken. Het opvragen van gegevens moet onderbouwd en proportioneel zijn. De opgevraagde gegevens moeten uiteraard betrekking hebben op de Participatiewet, een doelbinding hebben. De regels van de AVG (privacy) zijn voor Werk en Inkomen hierbij leidend. In het Handhavingsplan is het waarborgen van de privacy een belangrijk thema.

In uitzonderlijke gevallen voeren specialisten handhaving zelfstandig onderzoek uit. Gemiddeld genomen over de afgelopen 5 jaar zijn dit 30 onderzoeken per jaar. Aanleiding voor deze onderzoeken zijn vaak zwaarwegend. Denk aan sluiting van woningen omdat er verdovende middelen zijn gevonden en waar een inwoner met een uitkering woonde. Of signalen die wijzen op het witwassen van geld waarbij een inwoner met een uitkering is betrokken, waarover onder andere het Brabants Dagblad op 5 en 8 januari j.l. berichtte. Werk en Inkomen voert deze onderzoeken zelfstandig uit. Voor het opsporen van mogelijke fraude maakt de gemeente Oss geen gebruik van gespecialiseerde bureaus.

3. Op welke wijze gebruikt de gemeente Oss informatie van het inlichtingenbureau om fraude bij uitkeringen op te sporen?

Het Inlichtingenbureau levert periodiek, op basis van bestandsvergelijkingen, gegevens over bijvoorbeeld inkomen, vermogen, detentie en autobezit. De meeste gegevens die door het Inlichtingenbureau worden aangeleverd, zijn bij Werk en Inkomen al bekend. Dit wijst erop dat verreweg de meeste inwoners de informatie tijdig en correct hebben doorgegeven.

Soms zijn de gegevens niet bij Werk en inkomen bekend of hebben wij andere informatie. Dan hoeft er nog geen sprake te zijn van fraude. We onderzoeken eerst de reden waardoor er sprake is van een signaal. En dan blijkt bijvoorbeeld dat de inwoner de gegevens toch heeft doorgegeven maar dat Werk en Inkomen het nog niet heeft verwerkt. En soms is er wel sprake van het verzwijgen van inkomen of vermogen.

Het Inlichtingenbureau wordt vooral gebruikt om gegevens en bestanden te vergelijken. De wettelijke grondslag daarvoor ligt vast in de Participatiewet (artikel 64, lid 3). Het biedt Werk en Inkomen vooral ook de mogelijkheid om veel minder gegevens op te vragen bij de aanvrager of betrokken instantie. Het blijkt namelijk, zoals eerder gemeld, dat de meeste gegevens die relevant zijn voor de uitkering door de inwoner correct en tijdig worden gemeld. Dit versterkt de opvatting, zoals bij de beantwoording van vraag 1 al is weergegeven, dat we uit mogen gaan van vertrouwen in de verklaringen van de inwoner en van de bereidheid van de inwoner om deel te nemen aan onze dienstverlening.

4. Maakt de gemeente Oss gebruik van algoritmes of digitale opsporingssystemen?

- Zo ja, kunnen we dan inzicht krijgen in de werking van deze systemen?

- Zo ja, hoe wordt gewaarborgd dat deze systemen niet discrimineren?

Nee, de afdeling Werk en Inkomen maakt geen gebruik van algoritmes of andere digitale opsporingssystemen.

5. Vindt het college dat er voldoende ruimte is voor maatwerk om onderscheid te maken tussen mensen die een relatief kleine of onbewuste misstap hebben gepleegd tegenover mensen die met opzet frauderen?

Landelijke wetgeving bij schending inlichtingenplicht is dwingend en soms knellend van aard. Het laat beperkt ruimte voor maatwerk. Hierin zoeken we de grenzen op waar maatwerk mogelijk is.

Inmiddels is op vrijdag 8 januari bekend geworden dat er op korte termijn een aanpassing op de Participatiewet komt. Gemeenten krijgen dan meer mogelijkheden om van regels af te wijken.

6. Hoe verhouden de maatschappelijke kosten van de terugvorderingen zich tot de opbrengsten (Bijvoorbeeld doordat mensen in de schulden raken of hun huis kwijtraken als gevolg van een sanctie)?

Uw vraag laat zich lastig beantwoorden. Bij het beoordelen van boetes wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met de individuele persoonlijke omstandigheden. Er wordt bij eventuele terugvordering rekening gehouden met de afloscapaciteit van de inwoner. Hierbij wordt 95% van de bijstandsuitkering en het gehele vakantiegeld vrijgelaten voor de inwoner. Zie verder beantwoording van vraag 5.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Oss

Namens deze,

dhr. C.P.W. van Geffen,

Wethouder Werk, Inkomen, Onderwijs en Jeugdhulp

zozithet

met participatie en
bijstand

juli 2020

Inhoudsopgave

3 Participatiewet

4 Recht op bijstand

Kom ik in aanmerking voor een bijstandsuitkering? • Wat moet ik doen voor ik een uitkering aanvraag?

5 Aanvraag en uitbetaling van de bijstandsuitkering

Waar moet ik de uitkering aanvragen? • Hoe vraag ik de uitkering aan? • Zoekperiode voor jongeren • Hoe wordt de uitkering uitbetaald? • Bijstand voor ouderen en zelfstandigen • Tozo

8 Hoogte van de uitkering, inkomsten en vermogen

Hoe hoog is de bijstandsuitkering? • Wat is de kostendelersnorm? • Hoe werkt de kostendelersnorm? • Hoe zit het met jongeren tot 21 jaar? • Hoe zit het met de uitkering voor alleenstaande ouders? • Wat gebeurt er met andere inkomsten? • Eigen vermogen en bijstand • Eigen huis en bijstand • Schulden

13 Naar het buitenland en verhuizen

Mag ik met een bijstandsuitkering naar het buitenland? • Hoe lang mag ik op vakantie in Nederland? • Wat gebeurt er met mijn uitkering als ik ga verhuizen?

14 Bedragen

15 Informatie en nuttige websites

16 Op weg naar werk

Moet ik solliciteren? • Wat zijn arbeidsverplichtingen? • Wat is een re-integratietraject? • Wat is een plan van aan-

pak voor jongeren? • Moet ik altijd aan alle arbeidsverplichtingen voldoen? • Wat is een tegenprestatie?

20 Participatie en voorzieningen voor mensen met een arbeidsbeperking

Wat is participatie? • Wat is een arbeidsbeperking? • Wat is loonkostensubsidie? • Wat is beschut werk? • Wat is een individuele studietoelage?

22 Verplichtingen, controle en onderzoek bij de uitkering

Aan welke regels moet ik mij houden? • Hoe weet de gemeente wat mijn inkomsten zijn? • Kan de gemeente bij mij op huisbezoek komen? • Wat is fraude plegen? • Wanneer moet ik geld terugbetalen?

24 Bijzondere bijstand

Wat is bijzondere bijstand? • Kan ik bijzondere bijstand krijgen?

25 Individuele inkomensvoorslag

Wat is de individuele inkomensvoorslag? • Kan ik een inkomensvoorslag krijgen?

26 Andere extra's voor mensen met een laag inkomen

Wat is woonkostentoelage? • Wat is een collectieve zorgverzekering van de gemeente?

27 Bezwaar en beroep

Wat moet ik doen als ik het niet eens ben met een beslissing? • Wat kan ik doen als mijn bezwaar wordt afgewezen?

Participatiewet

Participeren betekent meedoen, deelnemen. Participatie wil zeggen dat alle mensen actief deelnemen aan de samenleving. Dat kan op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door betaald werk te hebben, een opleiding te volgen of door vrijwilligerswerk te doen. De bedoeling van de Participatiewet is dat iedereen actief meedoet en daarmee zo veel mogelijk zijn eigen inkomsten verdient. Maar als dat niet lukt, om wat voor reden dan ook, dan is bijstand mogelijk.

Voor wie is deze brochure?

Deze brochure is voor u als u:

- niet genoeg geld hebt om van te leven;
- en niet zelf snel voor voldoende inkomsten kunt zorgen.

Misschien hebt u dan recht op een bijstandsuitkering. Het recht op bijstand is geregeld in de Participatiewet. De bijstandsuitkering is er om bijvoorbeeld huur, eten en kleren van te betalen.

U kunt bijstand krijgen als u in Nederland woont en een geldig Nederlands paspoort of een Nederlandse ID-kaart hebt. Bent u geen Nederlander? Dan is meestal ook een geldige verblijfsvergunning of een paspoort van een ander EU-/EER-land goed.

In deze brochure leest u welke voorwaarden er nog meer gelden, hoe u bijstand aanvraagt, wat er van u verwacht wordt vanaf het moment dat u bijstand wilt aanvragen, hoe hoog de uitkering is en welke rechten en plichten u hebt.

Digitale aanvraag

De overheid, ook de gemeente, biedt veel diensten digitaal aan. Zo moet u een bijstandsuitkering meestal via internet aanvragen. Hebt u geen computer met internet? Dan kunt u hiervoor terecht in bijvoorbeeld de bibliotheek, op het Werkplein of in het gemeentehuis of stadskantoor in uw gemeente.

Vragen?

Hebt u na het lezen van deze brochure nog vragen? Ga dan naar de gemeente, naar het wijkteam of naar een bureau Sociaal Raadslieden. Meer informatie vindt u ook op de websites van de gemeente en het Werkplein.

De informatie in deze brochure is gebaseerd op gegevens van 1 juli 2020. U kunt aan de inhoud geen rechten ontleen.

Recht op bijstand

Kom ik in aanmerking voor een bijstandsuitkering?

U komt in aanmerking voor een bijstandsuitkering als u:

- 18 jaar of ouder bent;
- niet genoeg inkomen of vermogen hebt om van te leven;
- geen betaalde baan kunt vinden;
- en u geen recht hebt op een andere uitkering.

Niet iedereen heeft recht op een bijstandsuitkering. U hebt geen recht als u:

- een opleiding volgt die recht geeft op studiefinanciering;
- illegaal in Nederland bent;
- in de gevangenis zit of een straf moet uitzitten, maar dit niet doet;
- in het buitenland bent en u (vermoedelijk) wilt aansluiten bij een terroristische organisatie.

Op zoek naar werk

U hebt niet genoeg inkomen of vermogen om van te leven. Bijvoorbeeld omdat u geen werk hebt en uw WW-uitkering afloopt. Of omdat u net gescheiden bent en geen baan hebt. Het is belangrijk dat u zo snel mogelijk (weer) aan het werk gaat en zo een inkomen krijgt. Voor de periode dat u op zoek bent naar werk, kunt u een bijstandsuitkering aanvragen. Kunt u niet meer werken? En hebt u geen inkomsten en ook geen recht op een uitkering van UWV? Dan kunt u ook bijstand aanvragen.

Jonger dan 27 jaar

Ben je jonger dan 27 jaar? Dan kun je pas 4 weken na je melding bij UWV bijstand aanvragen. In deze 4 weken moet je solliciteren of een opleiding zoeken (zie bladzijde 6).

Wat moet ik doen voor ik een uitkering aanvraag?

Bent u in staat om te werken? Dan moet u voordat u een bijstandsuitkering aanvraagt, de volgende dingen doen:

- U meldt u aan bij www.werk.nl.
 - U schrijft u als werkzoekende in bij UWV.
 - U maakt een werkmap aan.
 - U schrijft u in bij verschillende uitzendbureaus.
 - U maakt een CV en plaatst deze op verschillende vacaturesites.
 - U reageert op vacatures.
- Daarna kunt u een bijstandsuitkering aanvragen (zie bladzijde 5).

Hebt u extra uitleg nodig bij het gebruik van www.werk.nl en de werkmap? Op de site leest u onder het kopje 'Contact' hoe UWV u hierbij kan helpen. UWV is op werkdagen van 8.00 tot 17.00 uur telefonisch bereikbaar op 088-898 9294.

Aanvraag en uitbetaling van de bijstandsuitkering

Waar moet ik de uitkering aanvragen?

Bijstand vraagt u meestal aan via www.werk.nl. In enkele gemeenten moet u de uitkering aanvragen bij de gemeente zelf. Op www.werk.nl kunt u zien waar en hoe u de bijstandsuitkering aanvraagt.

In sommige situaties moet u de bijstand altijd direct bij de gemeente aanvragen. Dat kan als u:

- langer dan 3 maanden in een instelling woont. In een revalidatiecentrum of een verpleeghuis bijvoorbeeld. U vraagt de uitkering aan in de gemeente waar de instelling staat;
- geen vaste woon- of verblijfplaats hebt en dakloos bent;
- alleen bijzondere bijstand wilt aanvragen.

Hoe vraag ik de uitkering aan?

In een aantal stappen vraagt u een bijstandsuitkering aan. Vaak gaat dat op de hierna beschreven manier. Wanneer u getrouwd bent of samenwoont, vraagt u samen een bijstandsuitkering aan.

U én uw partner moeten dan allebei ingeschreven staan bij UWV en allebei aanwezig zijn bij gesprekken met UWV of de gemeente.

De gemeente bepaalt of u recht hebt op een bijstandsuitkering.

De aanvraag

U vraagt de bijstandsuitkering aan via www.werk.nl. U gebruikt hiervoor uw DigiD, uw eigen inlogcode bij de overheid (www.digid.nl). Op het digitale aanvraagformulier vult u uw gegevens in. Het invullen duurt ongeveer een uur. Ook krijgt u te zien welke bewijsstukken u nodig hebt voor uw aanvraag. Door een klik op de knop stuurt u alles naar UWV. U bent nu ook gelijk als werkzoekende ingeschreven bij UWV. Na de inschrijving maakt u een afspraak met UWV. U moet zelf bellen of u wordt gebeld. Dit krijgt u te zien op de website.

Op gesprek

Na de aanvraag krijgt u een gesprek op het Werkplein of bij de gemeente. Meestal krijgt u eerst een gesprek met een werkcoach. U bespreekt uw mogelijkheden om te werken en bekijkt gelijk of er werk is voor u. Is dat er niet, dan bespreekt u wat voor u de beste manier is om aan werk te komen.

Daarna praat u met een medewerker over uw uitkeringsaanvraag. Dit kan tijdens hetzelfde gesprek zijn, of in een apart gesprek. U moet de bewijsstukken die gevraagd werden laten zien, bijvoorbeeld een geldig identiteitsbewijs, uw huurcontract en een recent overzicht van uw bankrekening. Als al het nodige is ingeleverd, kan de gemeente uw aanvraag in behandeling nemen.

UWV en de gemeente werken met het Digitaal Klantdossier (DKD). In het DKD worden gegevens uit de administraties van het UWV en de gemeenten bij elkaar gezet. Zij mogen u niet meer vragen naar gegevens die al in uw DKD staan. Bijvoorbeeld wat over u bekend is bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO, diploma's en studiefinanciering), bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en bij de Rijksdienst voor wegverkeer (RDW). Via de website van UWV (www.werk.nl) of uw gemeente kunt u uw dossier ook zelf inzien. U moet u aanmelden met uw DigiD.

Behandeling van de aanvraag

Soms wordt u voor de aanvraag van bijstand nog een keer voor een gesprek uitgenodigd, soms komt er iemand van de gemeente bij u thuis. Meestal neemt de gemeente binnen 8 weken na de aanvraag een beslissing.

U ontvangt een brief waarin staat of u een uitkering krijgt.

Mist de gemeente nog bewijsstukken? Dan moet u die eerst inleveren en kan de beslissing later komen.

De uitkering gaat in op de dag dat u zich voor een aanvraag bij UWV hebt gemeld, bijna nooit vanaf een eerdere datum.

Zoekperiode voor jongeren

Ben je jonger dan 27 jaar? Dan moet je eerst 4 weken actief naar werk of een (vervolg)opleiding zoeken.

In die periode mag je nog geen bijstands-uitkering aanvragen. De zoekperiode van 4 weken gaat in op de dag dat je je meldt bij UWV. Je mag na 4 weken een bijstandsuitkering aanvragen als je:

- met sollicitaties en afwijzingen laat zien dat je op zoek bent geweest naar werk, en
- met een verklaring van bijvoorbeeld ROC of RMC laat zien dat een opleiding (op dit moment) niet mogelijk is.

Krijg je een uitkering toegekend? Dan gaat de uitkering in vanaf de 1^e dag van de zoekperiode.

Taaleis Bij een bijstandsuitkering bent u verplicht om de Nederlandse taal te kunnen spreken, verstaan, lezen en schrijven op minimaal het niveau van groep 8 van de basisschool. Als u laat zien dat u dit niveau hebt, voldoet u aan de taaleis. U kunt bijvoorbeeld een diploma van school of van een Nederlandstalige opleiding laten zien. Of een diploma inburgering. Kunt u niets laten zien? Dan moet u een taaltoets doen. Haalt u de toets? Dan voldoet u alsnog aan de taaleis. Maar als u de toets niet haalt, moet u uw kennis van het Nederlands zo snel mogelijk verbeteren, bijvoorbeeld met een taalcursus. Doet u niets om uw Nederlands te verbeteren? Dan kunt u een lagere uitkering krijgen! Hebt u vanwege een beperking moeite met Nederlands lezen of schrijven, spreken of verstaan? Dan krijgt u geen lagere uitkering.

Hoe wordt de uitkering uitbetaald?

De gemeente stort de uitkering iedere maand op uw bankrekening. Bij de bijstandsuitkering hoort een vakantie-toeslag van 5%. De gemeente spaart die toeslag elke maand op en betaalt u die in juni uit, of bij beëindiging van uw uitkering.

Kan ik een voorschot krijgen?

Het kan 8 weken duren voordat u uw 1^e bijstandsuitkering krijgt. Zolang de gemeente nog geen beslissing heeft genomen, kunt u een voorschot krijgen. Hiervoor moet u wel alle gevraagde gegevens hebben ingeleverd. En de gemeente moet redelijk zeker weten dat u recht op bijstand hebt, anders krijgt u geen voorschot.

U krijgt eens per 4 weken minimaal 90% van het voor u geldende bijstandsbedrag. Dit krijgt u tot het moment waarop u uw uitkering definitief ontvangt. Tijdens de zoekperiode voor jongeren (zie bladzijde 6) is geen voorschot mogelijk.

Moet ik direct aan het werk?

Direct bij uw aanvraag bekijkt de werk-coach of u aan het werk kunt. Lukt dat niet? Dan moet u zo snel mogelijk beginnen met een re-integratietraject (zie blz 17).

De gemeente heeft 8 weken de tijd om te beslissen over uw aanvraag. Hebt u na 8 weken nog geen bericht gekregen? Dan kunt u de gemeente een brief sturen.

In die brief stelt u de gemeente in gebreke en vraagt u om een dwangsom. De gemeente heeft nu nog 2 weken om een beslissing te nemen. Gebeurt dat niet, dan begint na die 2 weken een dwangsom te lopen. Dat betekent dat u voor elke dag dat de gemeente dan nog te laat is met beslissen een vergoeding krijgt. Dit is € 23 per dag voor de 1^e 14 dagen, € 35 voor de 2^e 14 dagen en € 45 voor de 14 dagen daarna. Het maximum-bedrag dat u zo kunt krijgen is € 1.442.

Bijstand voor ouderen en zelfstandigen

Bent u een oudere werkloze? Of bent u een startende of gevestigde zelfstandige? En hebt u bijstand nodig? Voor u is er een speciale regeling: de IOAW, het Bbz of de IOAZ. Vraag hiernaar bij de gemeente.

Krijgt u een lager AOW omdat u in het buitenland hebt gewoond? Dan kunt u recht hebben op de AIO-aanvulling van de SVB (zie bladzijde 15).

Tozo

Tot 1 oktober 2020 kunt u als zelfstandige een uitkering of een lening voor bedrijfskapitaal aanvragen als u door de coronacrisis minder inkomsten uit uw bedrijf of beroep hebt. Hiervoor is een speciale regeling, de Tozo. Kijk op www.krijgiktozo.nl of u in aanmerking komt.

Hoogte van de uitkering, inkomsten en vermogen

Hoe hoog is de bijstandsuitkering?

De hoogte van de bijstandsuitkering hangt van 2 dingen af:

- Uw leeftijd. Bent u 18, 19 of 20? Dan krijgt u een lagere uitkering dan als u 21 jaar of ouder bent.
- Uw woonsituatie. Als u alleen woont of alleen met uw minderjarige kinderen, krijgt u een hogere uitkering dan als u een partner hebt of met andere volwassenen in één huis woont en de woonkosten kunt delen. In dit laatste geval krijgt u te maken met de kostendelersnorm. Zie voor alle bedragen bladzijde 14.

Wat is de kostendelersnorm?

Kort gezegd betekent de kostendelersnorm dat als u een woning deelt met meer volwassenen, uw bijstandsuitkering daarop wordt aangepast. Hoe meer personen van 21 jaar of ouder in uw woning, hoe lager uw bijstandsuitkering. De reden hiervoor is dat u dan de woonkosten kunt delen. Vandaar de kostendelersnorm.

Voor wie is de kostendelersnorm?

De kostendelersnorm geldt voor volwassenen die samen een woning delen. Dit zijn kostendelende medebewoners. Dit kan bijvoorbeeld een gezin zijn met 2 ouders en een aantal volwassen inwonende kinderen. Er kan ook nog een inwonende (groot)ouder bij horen, een broer of zus, neef of nicht. Of de partner van de volwassen zoon of dochter.

Voor de kostendelersnorm maakt het niet uit of u wel of geen familie bent van elkaar. Het maakt ook niet uit waarom u samen een woning deelt. De voordelen van woningdelen staan los van de redenen waarom u samenwoont. Daarom geldt de kostendelersnorm.

Wie telt er niet mee?

Bij de kostendelersnorm tellen de inkomsten en het vermogen van u en – als u getrouwd bent of samenwoont – van uw partner mee voor uw recht op een uitkering. De inkomsten en het vermogen van andere huisgenoten niet. De huisgenoten zelf tellen wél mee voor de hoogte van uw uitkering.

Maar niet alle volwassenen tellen mee voor de kostendelersnorm. Wie niet?

- jongeren tot 21 jaar;
- de meeste studenten die een studie volgen die recht kan geven op studiefinanciering (Wsf 2000);
- leerlingen die de beroepsbegeleidende leerweg (BBL) volgen;
- de meeste meerderjarige leerlingen die onderwijs volgen dat recht geeft op een tegemoetkoming onderwijskosten voor schoolgaande kinderen (Wtos).

Verhuurt u een kamer of hebt u een kostganger in huis? En ontvangt u een normale (commerciële) prijs voor de kamer of de kost en inwoning? Dan telt uw huurder of uw kostganger niet mee voor de kostendelersnorm.

Kostendelers	Bijstandsnorm per persoon in %	Totale bijstandsnorm als alle personen bijstand ontvangen in %
1	70	70
2	50	100
3	43 ¹ / ₃	130
4	40	160
5	38	190

Bent u zelf de huurder of de kostganger? Dan telt/tellen uw verhuurder(s) of kostgever(s) niet mee voor uw uitkering. Vraag bij de gemeente wat met commerciële (ver)huur wordt bedoeld.

Hoe werkt de kostendelersnorm?

Hoe meer volwassen personen de kosten kunnen delen, hoe lager de bijstandsuitkering per uitkeringsgerechtigde. In de tabel hierboven ziet u de hoogte van de bijstandsuitkering in percentages per aantal kostendelers. Hierbij staat 100% voor de bijstandsuitkering voor gehuwden en samenwonenden. Dus bij een huishouden met 4 meetellende personen krijgt elke persoon die recht heeft op een bijstandsuitkering een uitkering van maximaal 40% van de gehuwdennorm.

De tabel stopt bij 5 kostendelende medebewoners, maar de kostendelersnorm geldt ook voor huishoudens met nog meer personen.

Hoe zit het met jongeren tot 21 jaar?

Ben je jonger dan 21? Dan val je niet onder de kostendelersnorm. De uitkering van een 18-, 19- of 20-jarige wordt niet volgens de kostendelersnorm berekend. Ook niet als je bij je ouders inwoont.

Hoe zit het met de uitkering voor alleenstaande ouders?

De uitkering voor een alleenstaande ouder is even hoog als die van een alleenstaande. Maar als alleenstaande ouder kunt u in aanmerking komen voor een hoger kindgebonden budget van de Belastingdienst. U krijgt dan bij uw budget een zogenoemde alleenstaande-ouderkop, een extra bedrag. Als u nog geen kindgebonden budget hebt, moet u dit voor het einde van het jaar zelf aanvragen bij de Belastingdienst.

Het is mogelijk dat u voor de gemeente wél een alleenstaande ouder bent, maar voor de Belastingdienst niet. Dit is het geval als u niet samenwoont, maar wel een toeslagpartner hebt.

Dit kan als uw partner gedetineerd is of in een verpleeginstelling verblijft. Of als u net gescheiden bent en al apart woont, maar u nog geen verzoek voor de scheiding bij de rechtbank hebt ingediend.

Ontvangt u als alleenstaande ouder geen extra bedrag op uw kindgebonden budget? Vraag dan bij de gemeente of u een aanvulling op uw uitkering kunt krijgen.

Tip Wilt u weten of u een toeslagpartner hebt? Kijk dan op www.belastingdienst.nl/rekenhulpen/toeslagpartner/.

Wat gebeurt er met andere inkomsten?

Hebt u nog andere inkomsten? Bijvoorbeeld inkomsten uit betaald werk, alimentatie of een WW- of een WIA-uitkering? Deze inkomsten tellen mee voor de bijstandsuitkering. Alles wordt bij elkaar opgeteld. De gemeente vult dit bedrag aan tot het voor u geldende bijstandsbedrag. Dat is uw aanvullende uitkering.

Welke inkomsten tellen niet mee?

Sommige inkomsten tellen niet mee voor de bijstandsuitkering. Bijvoorbeeld:

- kinderbijslag, kindgebonden budget en kinderopvangtoeslag;
- huurtoeslag en zorgtoeslag;
- bijzondere bijstand.

Deze inkomsten zal de gemeente niet verrekenen met uw bijstandsuitkering.

Deeltijdwerk

U hebt een uitkering en vindt werk voor een paar dagen per week. U verdient minder dan de uitkering die u krijgt. De gemeente vult uw loon dan aan met uitkering, tot het bedrag waar u recht op hebt. Bent u 27 jaar of ouder? Dan kan de gemeente besluiten om tijdelijk een kwart van uw loon niet te verrekenen met uw uitkering. Dit betekent dat u dan een iets hoger inkomen hebt. De gemeente mag 6 maanden tot maximaal € 217 per maand vrijlaten. Dit moet de kans dat u meer gaat werken, of dat u blijft werken, vergroten.

Regeling voor alleenstaande ouders

Hebt u als alleenstaande ouder deeltijdwerk en een aanvullende bijstandsuitkering? Dan kan de gemeente na de vrijlating van maximaal 6 maanden € 217, nog een extra periode een deel van uw loon niet verrekenen met uw uitkering. Het gaat om maximaal 30 aaneengesloten maanden 12,5% van uw loon en een maximumbedrag per maand van € 135,49. Voor deze vrijlating gelden de volgende voorwaarden:

- U bent alleenstaande ouder.
- U bent 27 jaar of ouder.
- Uw jongste kind is jonger dan 12 jaar.
- U zorgt volledig zelf voor dit kind.

Vrijwilligerswerk

Bent u 27 jaar of ouder, doet u met toestemming van de gemeente vrijwilligerswerk en krijgt u voor dit werk een onkostenvergoeding? Dit geld mag u houden, maar nooit meer dan € 170 per maand en € 1.700 per jaar. U hoeft bij deze vrijlating niet aan te tonen welke kosten u maakt. Bij een hogere onkostenvergoeding moet u de kosten wél aantonen. Kunt u dit niet? Dan wordt de vergoeding verrekend met uw uitkering.

Ben je jonger dan 27? Dan geldt dat de gemeente een onkostenvergoeding alleen kan vrijlaten als je de kosten kunt aantonen.

Hebt u een medische urenbeperking (zie bladzijde 20)? Dan kunt u recht hebben op nóg een vrijlating van uw inkomsten. De gemeente zal 15% van uw inkomsten niet verrekenen met uw uitkering. Het maximumbedrag per maand is € 137,42. Deze vrijlating geldt zo lang u werkt en een aanvullende bijstandsuitkering ontvangt.

Wat zijn heffingskortingen?

Over uw bijstandsuitkering betaalt de gemeente belasting aan de Belastingdienst. U hebt recht op kortingen op de belasting die de gemeente voor u betaalt. De algemene heffingskorting, die iedereen krijgt, verrekent de gemeente al met uw uitkering.

Andere heffingskortingen moet u zelf aanvragen bij de Belastingdienst. Die krijgt u dan iedere maand op uw rekening gestort. De heffingskortingen die u krijgt moet u doorgeven aan de gemeente. Ze gelden als inkomsten en worden met uw uitkering verrekend.

Let op! Hebt u de heffingskortingen niet aangevraagd, maar hebt u er wel recht op? Ook dan verrekent de gemeente ze met uw uitkering. Vraag ze dus aan!

Eigen vermogen en bijstand

Onder eigen vermogen valt niet alleen spaargeld, maar bijvoorbeeld ook een auto en een eigen huis. Het maximaal eigen vermogen dat u voor de bijstand mag hebben, hangt af van de samenstelling van uw huishouden. Zie voor alle bedragen bladzijde 14.

Spullen die algemeen zijn, zoals de meubels in uw huis of de wasmachine, telt de gemeente niet mee bij uw vermogen. Hebt u een aangepaste auto, omdat u een beperking hebt? Of hebt u andere voor u noodzakelijke spullen? De gemeente zal deze helemaal niet of voor een deel meetellen als vermogen.

Lijfrente Hebt u vermogen in een of meer lijfrentepolissen? Dan kan dit worden vrijgelaten voor de bijstandsuitkering. Hiervoor gelden wel enkele voorwaarden. Vraag hiernaar bij de gemeente.

Meer vermogen

Hebt u meer eigen vermogen dan het maximumbedrag? Dan hebt u geld om van te leven. U moet dit 'extra vermogen' eerst gebruiken voor uw boodschappen en maandelijkse kosten. De gemeente gaat ervan uit dat u voor deze kosten per maand een bedrag uitgeeft van maximaal 1½ keer een uitkering.

De gemeente kan niet aangeven wanneer u weer een nieuwe aanvraag mag doen. Als u uw extra vermogen hebt opgemaakt en opnieuw bijstand aanvraagt, zal de gemeente bekijken of u recht hebt op een uitkering.

Eigen huis en bijstand

Ook met een koophuis, een eigen woonboot of woonwagen kunt u bijstand krijgen. U moet wel zelf in de woning wonen en deze niet verhuren. De gemeente onderzoekt of u recht hebt op bijstand. En of u de uitkering dan als lening krijgt of als een geldbedrag dat u niet hoeft terug te betalen. Een eigen huis telt mee als vermogen, maar niet helemaal. U mag altijd een deel van het vermogen in uw huis houden (zie bladzijde 14).

Soms beslist de gemeente dat u geen bijstand krijgt, maar woonkostentoeslag (zie bladzijde 26).

Schulden

Als u schulden hebt, worden die van uw vermogen afgetrokken. Maar studieschulden en schulden zonder aflossingsverplichting niet!

Hebt u schulden? Ga dan zo snel mogelijk naar uw contactpersoon bij de gemeente. Die zal ervoor zorgen dat u in contact komt met een schuldhulpverlener. Samen bepaalt u wat u aan uw schulden gaat doen. U kunt bijvoorbeeld:

- *afspraken maken met de schuldeisers over de aflossing. Dit heet schuldbemiddeling;*
 - *een speciale lening aanvragen om uw verschillende schulden mee af te lossen. U moet dan wel die lening aflossen, maar u hebt dan nog maar één schuld bij één bank;*
 - *een wettelijk traject (WSNP) aanvragen, waaraan uw schuldeisers verplicht mee moeten werken. Dit kan alleen wanneer u geen lening of schuldbemiddeling kunt krijgen.*
 - *Ook moet u waarschijnlijk meedoen aan een schuldhulpverleningstraject. Zo'n traject kan bestaan uit hulp van een maatschappelijk werker om eventuele (gezins)problemen te verhelpen, meedoen aan een budgetcursus (hoe u moet omgaan met weinig geld) of budgetbegeleiding.*
- Meer weten over schulden en wat er aan te doen is? Kijk op www.nibud.nl of op www.zelfjeschuldenregelen.nl.*
-

Naar het buitenland en verhuizen

Mag ik met een bijstandsuitkering naar het buitenland?

Ja, dat mag. U mag 4 weken per jaar met behoud van uw uitkering naar het buitenland. Het maakt niet uit of dit voor een vakantie is of voor iets anders. Uw uitkering wordt deze weken gewoon doorbetaald. Die 4 weken mag u zelf opdelen, bijvoorbeeld 2 keer 2 weken of één keer 4 weken. U mag niet langer dan 4 weken achter elkaar weg. U geeft een paar weken voordat u weggaat aan de gemeente door dat u naar het buitenland gaat. U laat weten wanneer u vertrekt en wanneer u weer terugkomt. Blijft u langer weg dan u mag? Dan zet de gemeente uw uitkering stop! U moet de uitkering dan opnieuw aanvragen als u weer thuis bent.

Hoe lang mag ik op vakantie in Nederland?

Als u in Nederland blijft mag u langer weg dan 4 weken, terwijl uw uitkering doorloopt. U moet dan wel:

- toestemming vragen aan de gemeente;
- bereikbaar blijven;
- op zoek blijven naar werk (dus solliciteren);
- direct terugkeren naar huis als u kunt starten met werk of een re-integratietraject, voor een gesprek met de gemeente of voor een onderzoek.

Een kort bezoek, bijvoorbeeld een weekend naar familie, is geen vakantie. U hoeft dat niet door te geven aan de gemeente.

Wat gebeurt er met mijn uitkering als ik ga verhuizen?

Gaat u verhuizen binnen de gemeente? Dan geeft u dit zo snel mogelijk door aan de gemeente.

Gaat u verhuizen naar een andere gemeente? Dan stopt uw bijstandsuitkering. U krijgt de uitkering namelijk van de gemeente waar u woont. Ga in uw nieuwe woonplaats zo snel mogelijk op zoek naar werk, al voordat u gaat verhuizen. Bewaar uw sollicitatiebrieven en afwijzingen! U moet u in uw nieuwe woonplaats inschrijven in de Basisregistratie personen (BRP). Dat kan vlak voor of meteen na uw verhuizing. Woont u in de nieuwe gemeente en hebt u nog geen baan gevonden? Dan kunt u daar een bijstandsuitkering aanvragen (zie bladzijde 5).

Hebt u een bijstandsuitkering en gaat u in het buitenland wonen? Dan moet u dit melden bij de gemeente en UWV. U komt dan niet meer in aanmerking voor een bijstandsuitkering.

Bedragen

Per 1 juli 2020

Netto uitkeringsbedragen voor

○ personen van 21 jaar tot AOW-leeftijd

	Uitkering per maand	Vakantie toeslag
Alleenstaande (ouder)	€ 1.006,08	€ 52,95
Partners / 2 kostendelers	€ 718,63	€ 37,82
3 kostendelers	€ 622,81	€ 32,78
4 kostendelers	€ 574,90	€ 30,26
5 kostendelers	€ 546,15	€ 28,75
6 kostendelers	€ 526,99	€ 27,74

Bedragen per persoon en berekend volgens de kostendelersnorm (zie blz. 8)

○ personen van 18 tot 21 jaar

Alleenstaande (ouder)	€ 248,37	€ 13,07
Partners, beiden jonger dan 21, zonder kinderen	€ 496,74	€ 26,14
Partners, beiden jonger dan 21, met kinderen	€ 784,19	€ 41,27
Partners, één jonger dan 21, zonder kinderen	€ 967,00	€ 50,89
Partners, één jonger dan 21, met kinderen	€ 1.254,45	€ 66,02
Partners met kinderen en kostendelers, norm partner jonger dan 21	€ 535,82	€ 28,20

○ personen van 21 tot AOW-leeftijd in een instelling

Alleenstaande (ouder)	€ 318,56	€ 16,77
Gehuwden en samenwonenden	€ 495,51	€ 26,08

Hierbij komt een tegemoetkoming voor de zorgpremie.

Die is €33 voor alleenstaanden en alleenstaande ouders en €74 voor gezinnen.

○ Vermogensgrenzen

in 2020

Alleenstaanden	€ 6.225,00
Alleenstaande ouders, gehuwden en samenwonenden	€ 12.450,00
Vrijlating vermogen in eigen huis	€ 52.500,00

Informatie en nuttige websites

Werk en inkomen:

- www.werk.nl: voor inschrijving bij UWV, CV, sollicitaties en aanvraag van bijstand.
- www.uwv.nl: voor WW, Wajong en andere uitkeringen.
- www.svb.nl: voor AOW en de aanvullende inkomensvoorziening voor ouderen (AIO), kinderbijslag en meer.
- www.belastingdienst.nl > **toeslagen**: voor aanvraag van huur-, zorg- en kinderopvangtoeslag.

Solliciteren:

Vacaturebanken:

- www.monsterboard.nl
- www.nationalevacaturebank.nl
- www.uitzendbureau.nl
- www.werk.nl

Informatie voor mensen met een minimuminkomen

- www.berekenuwrecht.nl: voor welke regelingen komt u in aanmerking.
- www.nibud.nl: alles over uitgaven, sparen, schulden en andere geldzaken.

Tip Kijk eens op de website van uw gemeente bij 'Werk en inkomen' of bij 'Extra's voor mensen met een laag inkomen'. Vaak staat daar wat de gemeente mensen met een minimum-inkomen allemaal extra kan bieden. Bijvoorbeeld bijzondere bijstand, de individuele inkomensvoorziening en regelingen op sport- en cultureel gebied.

Bij schulden

- www.zelfjeschuldenregelen.nl: een stappenplan voor het aflossen van schulden
- **Onafhankelijke hulp en advies**
- www.sociaalraadsliden.nl: voor hulp bij problemen met regels en instanties.
- www.juridischloket.nl: voor gratis juridisch advies over uitkering, werk enz.

Veel gemeenten hebben een **cliëntenraad** (ook wel **adviesraad** of **participatieraad**). Deze raad behartigt uw belangen bij de gemeente. De cliëntenraad praat mee over het bijstandsbeleid en de uitvoering. Wilt u hier meer over weten? Vraagt u dan bij de gemeente om het adres van de cliëntenraad. Veel cliëntenraden hebben een eigen website, een eigen pagina op de gemeentelijke website of een eigen facebookpagina met informatie en contactgegevens.

Op weg naar werk

Moet ik solliciteren?

Ja, betaald werk zoeken en vinden is heel belangrijk. U moet zelf zoveel mogelijk doen om werk te vinden. Dit is zelfs een verplichting bij een bijstandsuitkering.

U solliciteert en aangeboden werk neemt u aan. Ook als dit werk:

- minder goed wordt betaald dan uw vorige werk;
- verder weg is dan uw vorige werk;
- tijdelijk werk of deeltijdwerk is;
- (te) makkelijk is voor u en onder uw opleidingsniveau ligt.

Wat zijn arbeidsverplichtingen?

Bij een bijstandsuitkering gelden deze arbeidsverplichtingen:

1 U probeert betaald werk te vinden.

Daarvoor moet u bijvoorbeeld vacatures zoeken, solliciteren, een werkmap aanmaken op www.werk.nl en ingeschreven staan bij een of meer uitzendbureaus.

2 U zoekt niet alleen naar werk in uw eigen woonplaats, maar ook in uw regio of nog verder weg.

Vindt u werk of wordt u werk aangeboden, dan neemt u dit aan.

3 U bent bereid om voor uw werk te reizen.

Werk waarvoor u elke dag tot maximaal 3 uur moet reizen (1½ uur heen en 1½ uur terug) moet u aannemen. U mag dit werk alleen weigeren als de reistijd echt een probleem is voor u.

4 U helpt de gemeente om een plan van aanpak voor uw re-integratie te maken en uit te voeren.

U houdt zich aan de afspraken die u hierover met de gemeente maakt. U neemt de re-integratievoorzieningen die de gemeente u biedt aan.

5 U zorgt ervoor dat u uw kennis en vaardigheden bijhoudt of verbetert, als dit nodig is voor het krijgen of behouden van werk.

Dus als u een cursus moet volgen om de nieuwste benodigde technieken in uw vakgebied te leren, dan doet u dat ook.

6 U doet geen dingen die het krijgen van werk of het behouden daarvan moeilijker maken.

En u doet uw best bij sollicitaties. Zo zorgt u ervoor dat u netjes gekleed, met een verzorgd uiterlijk en op tijd op uw sollicitatiegesprek of op uw werk verschijnt.

Wat is een re-integratietraject?

Bent u 27 jaar of ouder en is werk vinden moeilijk voor u? Dan kan de gemeente u een re-integratietraject aanbieden. Een re-integratietraject bestaat uit activiteiten die uw kans op een betaalde baan vergroten. U krijgt een vaste begeleider. Die kijkt samen met u welke activiteiten het beste bij u passen. U maakt samen een plan van aanpak. Hierin staat precies wat u gaat doen. Bijvoorbeeld:

- een cursus of opleiding;
- een detachingsbaan of ander gesubsidieerd werk. U bent dan in dienst van de gemeente en wordt uitgeleend aan een andere organisatie;
- een participatieplaats. Dat is een baan met behoud van uitkering. Met dit werk doet u een (1^e) stap op weg naar betaald werk;
- vrijwilligerswerk.

Uw begeleider helpt u tijdens uw traject. Ook praat hij met werkgevers die misschien een baan voor u hebben.

Wat is een plan van aanpak voor jongeren?

Ben je jonger dan 27 jaar? Zodra je een bijstandsuitkering aanvraagt, maakt de gemeente samen met jou een plan van aanpak. Hierin staat:

- hoe je jouw kansen op betaald werk kunt vergroten, bijvoorbeeld met een cursus of een werkstage;
- wat de gemeente daarbij van jou verwacht, en;
- hoe de gemeente je daarbij gaat helpen. Wordt aan jou een bijstandsuitkering toegekend? Dan krijg je bij de toekenningsbrief ook dit plan van aanpak toegestuurd. Je moet zo snel mogelijk beginnen met de activiteiten die in je plan van aanpak staan.

Moet ik altijd aan alle arbeidsverplichtingen voldoen?

Ja, alle mensen met een bijstandsuitkering moeten de arbeidsverplichtingen nakomen.

U moet er 'naar vermogen' alles aan doen om werk te vinden of te behouden. De gemeente zal daarom nagaan wat u kunt doen om werk te zoeken. Maar er kan iets aan de hand zijn waardoor u (tijdelijk) niet kunt werken. Bijvoorbeeld:

- U bent ernstig ziek of om een andere reden lange tijd arbeidsongeschikt.
- U verzorgt iemand die niet zonder hulp kan en er is niemand anders die de verzorging kan overnemen (mantelzorg). U hoeft dan voor korte of langere tijd niet op zoek naar werk.

Alleenstaande ouders en solliciteren

Als u als alleenstaande ouder een kind jonger dan 5 verzorgt, dan mag u ontheffing vragen van de sollicitatieplicht. Dat betekent dat u dan tijdelijk niet hoeft te solliciteren. Maar u moet deze periode wel gebruiken om uw kansen op werk te vergroten. Daarom maakt de gemeente samen met u een plan van aanpak. Hierin staat wat u gaat doen, bijvoorbeeld welke opleiding of welke werkstage. Na ieder half jaar bespreekt u met de gemeente hoe het gaat met de activiteiten uit uw plan van aanpak.

Is uw kind 5 jaar of ouder, maar jonger dan 12 jaar? Dan hoeft u niet te solliciteren als werken echt niet samengaat met de zorg voor uw kind. Is er kinderopvang mogelijk? Dan kan de gemeente u toch verplichten om naar werk te zoeken.

Kunt u niet *werken* of *re-integreren*?
Dan moet u dit zo snel mogelijk melden bij de gemeente. Uw contactpersoon bekijkt dan wat in uw situatie het beste is. De gemeente zal u altijd een brief sturen waarin staat of u wel of niet moet solliciteren en welke arbeidsverplichtingen (tijdelijk) niet voor u gelden.

Wat gebeurt er als ik mij niet aan de arbeidsverplichtingen houd?

Als u geen werk zoekt of niet solliciteert kan de gemeente een passende maatregel opleggen. U krijgt dan waarschijnlijk één of enkele maanden een lagere uitkering.

Als u zich niet aan de andere arbeidsverplichtingen (zie bladzijde 16) houdt, dan geldt er dit:

- De 1e keer dat u de verplichtingen niet nakomt krijgt u ten minste een maand helemaal geen uitkering. De gemeente mag die maand verrekenen met uw uitkering voor de maand of de 2 maanden erna. U krijgt dan 2 of 3 maanden een lagere uitkering (50% of 66²/₃%).

- De 2e keer binnen een jaar krijgt u 2 of 3 maanden helemaal geen uitkering.
- Iedere volgende keer binnen een jaar na de vorige keer krijgt u 3 maanden geen uitkering.

Altijd een maatregel

U krijgt altijd één of enkele maanden een lagere uitkering of helemaal geen uitkering als u de arbeidsverplichtingen niet nakomt. Maar de gemeente kan wel rekening houden met uw situatie en u een minder lage uitkering geven. Dat is mogelijk:

- als hier dringende redenen voor zijn. Bijvoorbeeld als u een gezin met kleine kinderen hebt en ook nog schulden; of
- als u kunt aantonen dat u er niets aan kon doen dat u zich niet aan de arbeidsverplichtingen hield. U kon bijvoorbeeld door een plotselinge ziekenhuisopname niet naar uw sollicitatiegesprek.

Bent u tijdens de periode van verlaging van uw uitkering bereid om uw arbeidsverplichtingen toch (weer) na te komen? Laat dit de gemeente zien! Dan kan die de verlaging meteen stoppen. Vanaf dat moment hebt u dan weer recht op uw volledige uitkering.

Wat is een tegenprestatie?

U ontvangt een uitkering van de gemeente. Die mag u vragen daarvoor een tegenprestatie te doen. Die tegenprestatie bestaat uit onbetaald werk dat nuttig is voor de samenleving.

Wat zijn de kenmerken van een tegenprestatie?

Een tegenprestatie bestaat uit activiteiten met de volgende kenmerken:

- Het zijn activiteiten voor een paar uur per dag of per week.
- Het zijn activiteiten voor enkele weken of maanden, dus niet voor lange tijd.
- Het is geen werk waarvoor u eigenlijk betaald moet worden. Het mag dus geen 'gewone baan' zijn.
- Het hoeft geen activiteit te zijn waarmee u uw kansen op betaald werk vergroot, zoals bij een participatieplaats of vrijwilligerswerk vaak wel het geval is.
- Maar de activiteit mag uw kansen op betaald werk ook niet in de weg zitten.
- En het moeten activiteiten zijn die u in staat bent om te doen. Dat wil zeggen dat de gemeente bij een tegenprestatie rekening moet houden met
 - lichamelijke of psychische beperkingen,
 - de zorg voor (jonge) kinderen,
 - de zorg voor een hulpbehoevende partner of familielid (mantelzorg),
 - uw beheersing van de Nederlandse taal en
 - de reistijd van uw huis naar de werkzaamheden.Bespreek met de gemeente wat voor soort activiteiten u zou kunnen doen en wat voor u mogelijk is en wat niet.

Voorbeelden van tegenprestaties

- Koffie schenken in een wijkcentrum.
- Leesouder zijn op school.
- Het opknappen van speelplekken in de wijk.
- Taalmaatje zijn voor mensen die nog geen Nederlands spreken.
- Na een storm de takken van wandelpaden in het stadspark verwijderen en ander klein natuuronderhoud.

Wat gebeurt er als ik geen tegenprestatie wil doen?

Als de gemeente van u een tegenprestatie vraagt, maar u wilt hieraan niet meewerken, dan kunt u een maatregel krijgen. Dat betekent dat u één of enkele maanden een lagere uitkering krijgt.

Participatie en voorzieningen voor mensen met een arbeidsbeperking

Wat is participatie?

De bedoeling van de Participatiewet is dat iedereen actief meedoet en daarmee zo veel mogelijk zijn eigen inkomsten verdient. Daarom moeten meer mensen – ook mensen met een arbeidsbeperking – aan het werk. Van 2015 tot 2026 komen er speciaal voor mensen met een arbeidsbeperking 125.000 banen bij. Dit is de banenafsprak.

Hulp voor mensen met een arbeidsbeperking

De gemeente kan verschillende soorten hulp bieden om uw kansen op werk te vergroten. Zoals een cursus of opleiding, een detachingsbaan, gesubsidieerd werk of een participatieplaats. De gemeente heeft ook een aantal voorzieningen speciaal voor mensen met een arbeidsbeperking. Dit zijn loonkosten-subsidie en beschut werk. Bij deze voorzieningen is begeleiding op de werkplek mogelijk, bijvoorbeeld van een jobcoach.

Wat is een arbeidsbeperking?

Het is mogelijk dat u door een beperking minder productief bent. Dat wil zeggen dat u per uur minder doet of maakt dan iemand zonder beperking. Omdat u langzamer werkt, kunt u eigenlijk niet het minimumloon (per uur) verdienen. U hebt dan een arbeidsbeperking. Het is ook mogelijk dat u in een uur wel evenveel kunt doen als iemand zonder beperking, maar dat u per dag of per week slechts een aantal uur kunt werken.

U hebt dan een medische urenbeperking. En het is mogelijk dat u wel een beperking hebt, maar dat u evenveel kunt doen en even lang kunt werken als iemand zonder beperking. Dan hebt u géén arbeidsbeperking en ook geen medische urenbeperking.

Wat is loonkostensubsidie?

Loonkostensubsidie is geld van de gemeente voor werkgevers die iemand met een arbeidsbeperking in dienst nemen. Kunt u door een beperking minder goed werken? Dan stuurt de gemeente u naar een arbeidsdeskundige, bijvoorbeeld van UWV. Die bekijkt of u een arbeidsbeperking hebt. Als dit zo is, dan kunt u samen met de gemeente een betaalde baan zoeken. Hebt u die gevonden? Dan bekijkt uw werkgever op uw werkplek wat u in een uur of dag kunt doen en wat u daarmee zou kunnen verdienen. Dit is uw loonwaarde. Waarschijnlijk gaat u eerst een paar maanden werken. Uw werkgever en de gemeente stellen pas na die maanden uw loonwaarde vast. Deze proefperiode mag maximaal 6 maanden duren.

Loon en subsidie

U krijgt voor het werk vanaf de start een volledig uurloon betaald. Dit is het minimumloon of het cao-loon. Voor het verschil tussen uw loonwaarde en het loon dat u betaald krijgt, krijgt uw werkgever loonkostensubsidie.

De gemeente vergoedt dus een deel van uw loon. Wordt uw loonwaarde nog niet meteen vastgesteld? Dan krijgt uw werkgever voor de proefperiode een loonkostensubsidie van 50% van het minimumloon. Zodra uw loonwaarde bekend is, wordt de subsidie aangepast aan uw loonwaarde.

Loonwaarde opnieuw vaststellen

Uw loonwaarde hoort bij de baan die u hebt. Gaat u ander werk doen? Dan moet uw loonwaarde opnieuw worden vastgesteld. Blijft u hetzelfde werk doen? Dan wordt uw loonwaarde alleen als dat nodig is opnieuw bekeken en vastgesteld.

Uw werkgever kan zo lang als dat nodig is loonkostensubsidie voor u ontvangen.

Wat is beschut werk?

Beschut werk is bedoeld voor mensen die alleen kunnen werken als zij hierbij intensieve begeleiding krijgen en als het werk en de werkomgeving voor hen is aangepast.

Als de gemeente wil weten of beschut werk voor u de enige mogelijkheid is om te werken, gaat u voor een advies naar UWV. U kunt ook zelf bij UWV een advies vragen voor beschut werk. UWV bepaalt of u voor beschut werk in aanmerking komt. En als dat zo is, dan regelt de gemeente voor u een beschutte werkplek. Hier voert u in uw eigen tempo eenvoudige taken uit. U krijgt hierbij begeleiding.

No-riskpolis Als een werknemer ziek wordt, moet de werkgever het loon maximaal 2 jaar gewoon doorbetalen. Als u als werknemer met een arbeidsbeperking ziek wordt, dan kan uw werkgever met de no-riskpolis een vergoeding voor uw loonkosten krijgen. Uw werkgever hoeft dan niet bang te zijn dat hij kosten voor u maakt, terwijl u door ziekte niet kunt werken. UWV voert de no-riskpolis uit voor de gemeente.

Wat is een individuele studietoelage?

Dit is geld voor studenten met een beperking. Door die beperking kunnen zij soms niet voldoende bijverdienen.

Kan ik studietoelage krijgen?

Je kunt een studietoelage krijgen als je aan de volgende voorwaarden voldoet:

- Je bent 18 jaar of ouder.
 - Je volgt een opleiding of studie en ontvangt studiefinanciering (Wsf 2000) of een tegemoetkoming in de studiekosten.
 - Je hebt geen of weinig eigen vermogen.
 - En je bent door een medische beperking niet in staat om naast je studie altijd voldoende bij te verdienen.
- De gemeente bekijkt of je echt recht hebt op de studietoelage. De hoogte van de toelage kan in 2020 nog per gemeente verschillen, maar zal waarschijnlijk in 2021 overal ongeveer € 300 per maand zijn.

Verplichtingen, controle en onderzoek bij de uitkering

Aan welke regels moet ik me houden?

Er gelden bij een bijstandsuitkering regels voor u én voor de gemeente.

Zo mag u ervan uitgaan dat de medewerkers van de gemeente:

- beleefd zijn en naar u luisteren;
- hun best doen voor u;
- uitleggen waarom zij een bepaalde beslissing nemen; en
- uitleggen wat zij van u verwachten.

De gemeente mag van u verwachten:

- dat u alle informatie geeft die nodig is om een juiste beslissing over uw uitkering te nemen;
- dat u wijzigingen op tijd doorgeeft. Bijvoorbeeld dat u gaat samenwonen of werken;
- dat u netjes en beheerst blijft als u met medewerkers van de gemeente praat; en
- dat u alle afspraken nakomt. Bijvoorbeeld de afspraken over uw arbeidsverplichtingen.

Hoe weet de gemeente wat mijn inkomsten zijn?

In veel gemeenten moet u elke maand een verklaring invullen en inleveren. Hierop geeft u aan welke inkomsten u die maand hebt en of er verder nog wijzigingen zijn in uw situatie. De gemeente kan dan uitrekenen hoe hoog uw bijstandsuitkering die maand moet zijn. Ook laten de meeste gemeenten elke maand controles uitvoeren door het Inlichtingenbureau. Met behulp van uw

burgerservicenummer (BSN) vergelijkt dit bureau de gegevens die de gemeente van u heeft met die van de Belastingdienst, UWV, Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO, studiefinanciering) en andere gemeenten. Zo is snel te zien of u inkomsten had die maand.

Zo nu en dan wordt u door de gemeente uitgenodigd voor een heronderzoek. In de brief met de uitnodiging staat welke gegevens u mee moet nemen. Uw contactpersoon kijkt bij dit onderzoek of er iets is veranderd in uw situatie en wat u kunt doen om uw kansen op werk te verbeteren. Is er iets veranderd? Dan kan het zijn dat uw uitkering wordt aangepast.

Kan de gemeente bij mij op huisbezoek komen?

Ja, dat kan. Bij een huisbezoek komen medewerkers van de gemeente bij u thuis. Het is een manier om vast te stellen of u bijvoorbeeld echt woont op het adres dat u hebt opgegeven. Bij een huisbezoek komen er altijd 2 medewerkers langs. Bijvoorbeeld uw contactpersoon en zijn collega. U krijgt meestal van tevoren te horen dat u een huisbezoek krijgt. Maar soms hoort u dat niet. Een huisbezoek wil nog niet zeggen dat u verkeerde informatie hebt gegeven. De medewerkers willen graag zien dat alles klopt en dat u de juiste uitkering krijgt.

Wat is fraude plegen?

U moet de gemeente veel vertellen. Alles wat bij de aanvraag van de uitkering of daarna nodig is om te bepalen of u recht hebt op een uitkering, moet u doorgeven. Ook zonder dat de gemeente daarom vraagt. Dit heet de inlichtingenplicht. U gaat bijvoorbeeld samenwonen of werken. Hierdoor hebt u waarschijnlijk recht op minder uitkering of geen recht meer op uitkering. Als u met opzet wijzigingen niet doorgeeft of als u liegt, pleegt u fraude.

Fraude plegen heeft grote gevolgen voor uw uitkering. De gemeente kan u een hoge boete geven, (een deel van) de uitkering teruggeisen of de uitkering zelfs beëindigen. Bij ernstige fraude van meer dan € 50.000 doet de gemeente aangifte bij het Openbaar Ministerie. De officier van justitie beslist dan of u voor de rechter moet komen.

Hoe hoog is de boete?

U krijgt een boete als u zich niet aan de inlichtingenplicht houdt. Dat is als u met opzet informatie niet of te laat doorgeeft (fraude), maar ook als u per ongeluk informatie niet of niet op tijd doorgeeft.

De hoogte van de boete hangt af van de ernst van de overtreding en van uw inkomen en vermogen.

Die boete kan de 1^e keer maximaal even hoog zijn als het bedrag dat u ten onrechte aan bijstand hebt gekregen,

dus 100% van dit bedrag. Een 2^e of volgende keer kan dit 150% zijn! En u moet ook het bedrag aan bijstand waar u geen recht op had helemaal terugbetalen. Let dus goed op dat u alle informatie over inkomsten, werk of uw gezinssituatie op tijd doorgeeft!

Wanneer moet ik geld terugbetalen?

U moet geld terugbetalen aan de gemeente als u te veel bijstand hebt gekregen. Bijvoorbeeld als u inkomsten of een geldbedrag hebt gekregen, waarop u al eerder recht had. Of als de gemeente u door een fout te veel uitkering heeft betaald. De gemeente eist het teveel gekregen geld van u terug. Dit heet terugvorderen. U krijgt een brief van de gemeente over wat en wanneer u moet terugbetalen. Hebt u nog een bijstandsuitkering? Dan houdt de gemeente het geld op uw uitkering in.

Kan de gemeente ook geld van anderen teruggeisen?

Ja, dat kan. Dat heet bijstand 'verhalen'. Hebt u bijvoorbeeld geld geschonken aan iemand vóórdat u een bijstandsuitkering aanvraagde? Dan kan dit geld worden teruggeëist van de persoon aan wie u het geld hebt gegeven. De gemeente mag ook geld opeisen bij erfgenamen van iemand die nog een schuld had bij de gemeente.

Bijzondere bijstand

Wat is bijzondere bijstand?

Soms komt u voor extra kosten te staan die u niet zelf kunt betalen. Hiervoor kunt u bijzondere bijstand aanvragen. Die kosten moeten wel aan een aantal voorwaarden voldoen:

- Het zijn bijzondere kosten. Dat betekent dat u die normaal niet heeft, maar nu wel moet maken.
- Het zijn kosten die noodzakelijk zijn. U móet ze maken. Soms wordt aan een arts of andere deskundige gevraagd of de kosten noodzakelijk zijn.
- Het zijn kosten die nergens anders vergoed worden.

Kosten kunnen vaak op een andere manier worden vergoed. Bijvoorbeeld door de zorgverzekeraar, via het zorgloket van de gemeente (Wmo) of via teruggave van belasting. U krijgt dan geen of minder bijzondere bijstand.

U kunt voor veel kosten bijzondere bijstand krijgen. Denk aan de kosten voor een opleiding die nodig is om werk te vinden of een bril. Voor uitgaven die iedereen doet, zoals voor eten, kleding, huur en een nieuwe koelkast of wasmachine, krijgt u meestal geen bijzondere bijstand. Soms is er dan wel leenbijstand mogelijk. U krijgt nooit bijzondere bijstand of leenbijstand voor het betalen van een boete of alimentatie. Weet u niet zeker of u voor iets bijzondere bijstand kunt krijgen? Vraag het dan aan de gemeente.

Kan ik bijzondere bijstand krijgen?

Ook met andere inkomsten dan een bijstandsuitkering kunt u bijzondere bijstand krijgen. Uw recht op bijzondere bijstand hangt af van uw inkomen en vermogen (zie bladzijde 8 en verder). U vraagt bijzondere bijstand aan bij de gemeente. Vraag deze altijd aan vóór u de kosten maakt. De gemeente kan anders niet meer goed beoordelen of de kosten echt noodzakelijk zijn en zal uw aanvraag dan afwijzen.

Bijna elke gemeente heeft extra regelingen voor mensen met weinig geld. Daarmee kunt u bijvoorbeeld met korting lid worden van een sportclub, culturele vereniging, de bibliotheek of deelnemen aan cursussen. Veel gemeenten hebben een Kindpakket. Hierin zitten regelingen voor deelname aan een sport- of een muziekvereniging. Soms kunnen ook de kosten voor een schoolreisje of schoolspullen worden vergoed. Gemeenten kunnen ook een bijdrage geven voor een laptop of fiets die nodig is voor de middelbare school. Kijk voor deze regelingen op de website van de gemeente of op www.berekenuwrechtplus.nl.

Individuele inkomenstoelage

Wat is de individuele inkomens- toelage?

De individuele inkomenstoelage is een geldbedrag tussen € 250 en € 550, dat de gemeente u één keer per jaar kan geven als u al lange tijd een laag inkomen hebt. U kunt het geld vrij besteden, bijvoorbeeld aan spullen die u met een minimuminkomen soms moeilijk kunt betalen, zoals een nieuwe koelkast of televisie. De toeslag is een extraatje en wordt niet verrekend met uw uitkering. U betaalt ook geen belasting over de toeslag. De individuele inkomenstoelage is ook voor mensen met een ander minimum-inkomen dan een bijstandsuitkering.

Kan ik een inkomenstoelage krijgen?

Er gelden enkele voorwaarden om de toeslag te kunnen krijgen, onder andere deze:

- U bent 21 jaar of ouder, maar u hebt nog niet de AOW-leeftijd.
- Uw inkomen is de afgelopen jaren niet veel hoger geweest dan het voor u geldende bijstandsbedrag.
- U bezit niet méér eigen vermogen dan u voor de bijstand mag hebben.
- U ontving in de afgelopen 12 maanden niet eerder een individuele inkomens-
toelage.
- En het lukt u niet om met werk een hoger inkomen te krijgen.

Niet in staat om een hoger inkomen te krijgen?

Bij de individuele inkomenstoelage moet u aan de genoemde voorwaarden voldoen. Maar daarnaast zal de gemeente beoordelen of u het u echt niet lukt om uw inkomen te verbeteren. U moet aantonen dat u de afgelopen periode hebt geprobeerd een hoger inkomen te krijgen. Dit kunt u doen in een gesprek met uw contactpersoon. U hebt bijvoorbeeld – voor zover dat mogelijk was – gesolliciteerd, uw vakkennis bijgehouden, uw re-integratietraject gevolgd of vrijwilligerswerk gedaan. Laat hiervan bewijzen zien.

Hebt u een beperking en kunt u hierdoor niet actief naar werk zoeken? Dan kan de gemeente voor u een arbeidsmedisch advies aanvragen waarin staat wat u wel en niet kunt doen. Als u al een arbeidsmedisch advies van UWV hebt, kunt u dit laten zien.

Pas als de gemeente vindt dat u aan alle voorwaarden voldoet en u recht hebt op de toeslag, krijgt u een individuele inkomenstoelage.

Zelf aanvragen

U moet de inkomenstoelage zelf aanvragen bij de gemeente. Hebt u een partner? Dan moet u samen de inkomenstoelage aanvragen en beiden aan alle voorwaarden voldoen.

Andere extra's voor mensen met een laag inkomen

Wat is woonkostentoeslag?

Woonkostentoeslag lijkt op huurtoeslag van de Belastingdienst. Een groot verschil is dat woonkostentoeslag voor huurders én kopers is. Ook mensen die in een koopwoning wonen, hebben soms even financiële hulp nodig. Hebt u een huur- of een koopwoning en kunt u tijdelijk uw rekeningen niet betalen? Vraag dan bij de gemeente naar deze regeling.

Woonkostentoeslag is niet alleen voor mensen met een bijstandsuitkering. U kunt woonkostentoeslag aanvragen als:

- uw inkomen (plotseling) is gedaald; en
- u hoge woonlasten hebt (tussen de € 230 en € 735); en
- u geen recht hebt op huurtoeslag.

Bij het uitrekenen van de woonkostentoeslag kijkt de gemeente naar de hypotheekrente (de rente over het geleende bedrag), de kosten van onderhoud aan uw woning en belastingen. Bij een huurwoning kijkt de gemeente naar de kale huur die u betaalt. Verder is uw inkomen en uw vermogen van belang (zie bladzijde 8 en verder). Het is mogelijk dat de gemeente als voorwaarde stelt dat u een goedkoper huurhuis of koophuis zoekt. U krijgt hiervoor dan bijvoorbeeld een jaar de tijd.

Wat is een collectieve zorgverzekering van de gemeente?

Net als iedereen moet u een basisverzekering tegen ziektekosten hebben. Dat is verplicht. De premie voor de basisverzekering moet u zelf betalen. Net als het eigen risico. Sluit u ook nog aanvullende verzekeringen af, bijvoorbeeld voor tandartskosten en fysiotherapie? Dan betaalt u die ook zelf.

Veel gemeenten hebben afspraken gemaakt met een zorgverzekeraar over een goedkopere zorgverzekering voor mensen met een minimuminkomen. Dit is een collectieve zorgverzekering. Die bestaat uit een basisverzekering met korting en een voordelige aanvullende verzekering.

Soms kunt u ook het eigen risico meeverzekeren. U hoeft dit dan niet meer te betalen als u gebruik maakt van zorg. Sommige gemeenten geven mensen met een bijstandsuitkering een bijdrage voor de zorgpremie. Vraag bij uw gemeente of er een collectieve zorgverzekering is en of u daar aan deel kunt nemen. Of kijk op www.gezondverzekerd.nl.

Zorgtoeslag Met een bijstandsuitkering of een ander minimuminkomen hebt u recht op zorgtoeslag. Deze wordt uitbetaald door de Belastingdienst. Kijk op www.belastingdienst.nl > toeslagen.

Bezwaar en beroep

Wat moet ik doen als ik het niet eens ben met een beslissing?

Het gebeurt soms dat de gemeente iets beslist waarmee u het niet eens bent. U krijgt bijvoorbeeld geen uitkering of de gemeente verlaagt uw uitkering. Vraag dan eerst aan de gemeente waarom deze beslissing is genomen. Vertel dat u het daar niet mee eens bent. Komt u er samen niet uit? Dan kunt u bezwaar maken. U moet dan een brief schrijven waarin staat dat u het er niet mee eens bent. Deze brief heet een bezwaarschrift. U stuurt de brief aan het College van burgemeester en wethouders van uw gemeente. Stuur ook een kopie mee van de brief met de beslissing.

Wat kan ik doen als mijn bezwaar wordt afgewezen?

Wanneer het College het niet met u eens is, wordt uw bezwaar afgewezen. U kunt dan in beroep gaan bij de rechtbank. Dat doet u door een nieuwe brief te schrijven. Nu schrijft u aan de rechter dat u het niet eens bent met die afwijzing. U stuurt deze brief naar de rechtbank bij u in de regio. Wordt ook uw beroep afgewezen? Dan kunt u nog in hoger beroep gaan. U schrijft dan een brief naar de Centrale Raad van Beroep in Utrecht.

Wat moet er in de brief staan?

Of u nu in bezwaar, in beroep of in hoger beroep gaat, u moet in ieder geval in de brief vermelden:

- uw naam, adres en geboortedatum;
- de reden waarom u het niet eens bent met de beslissing;
- welke beslissing volgens u wél moet worden genomen.

Er staat een datum op de brief van de gemeente of de rechtbank. U moet uw brief binnen 6 weken na deze datum versturen. Bent u te laat, dan wordt uw bezwaar of (hoger) beroep niet behandeld.

Hoorzitting

U krijgt een uitnodiging voor een gesprek. Dit is een hoorzitting. Hier mag u vertellen waarom u het niet eens bent met de beslissing. Ook mensen van de gemeente vertellen hier hun verhaal.

Beslissing

Bij bezwaar krijgt u binnen 13 weken bericht. De beslissing bij beroep of hoger beroep duurt vaak een paar maanden. U krijgt altijd een brief met daarin de uitslag.

Bezwaar maken of in beroep gaan is best moeilijk. Het is daarom verstandig hulp te vragen bij het schrijven van uw brieven en bij het voeren van de gesprekken bij de gemeente of rechter. Vraag het Bureau Raadslieden of het Juridisch Loket bij u in de gemeente of regio wat zij voor u kunnen doen.

Bestellen

Stimulansz

Postbus 2758

3500 GT Utrecht

Deze brochure is te bestellen via:

www.stimulansz.nl

ISSN: 2589-3602

Uitgave

© Stimulansz, juli 2020

Op de inhoud van deze brochure
rust auteursrecht.

De inhoud mag daarom niet
openbaar worden gemaakt
en niet worden gekopieerd.

Ontwerp

Weijsters & Kooij vormgevers, Grave

Drukwerk

Misi BV, Bleiswijk

www.stimulansz.nl